

Trött och andfådd – ta symtomen på allvar!

Orkar du inte gå på promenad som förr eller blir trött och andfådd utan egentlig anledning? Det kan vara tecken på aortastenosen, en av våra vanligaste och farligaste hjärtsjukdomar. Ta symtomen på allvar och be din doktor lyssna på hjärtat. Det kan rädda ditt liv.

Aortastenosen är vår vanligaste hjärtklaffsjukdom och risken att drabbas ökar kraftigt med åldern. Aortastenosen drabbar upp till sju procent av befolkningen över 65 år. Trots det är det få som har hört talas om den. Hela 99 procent av befolkningen i Sverige över 60 år vet inte vad aortastenosen är.¹ Men ökad kännedom är viktigt, då tidig upptäckt ger en bättre prognos.

Tidig upptäckt viktig

Andfåddhet, trötthet, bröstsmärta och även yrsel och svimning i samband med fysisk aktivitet är vanliga symtom vid aortastenosen. Men i många fall, och framförallt i ett tidigt skede av sjukdomen, finns inga tydliga symtom annat än trötthet och andfåddhet, vilket många misstar för vanliga ålderstecken och accepterar utan en läkarundersökning. Det är dock viktigt att ta symtomen på allvar. Aortastenosen är en allvarlig sjukdom, men ju tidigare man upptäcker den, desto bättre är prognosen.

– Det krävs oftast inga stora undersökningar för att upptäcka aortastenosen. Det räcker med en enkel undersökning med stetoskop på vårdcentralen. Hjärtklaffar som är för täta, eller som läcker, ger upphov till ett blåsljud som en läkare kan höra med stetoskop, förklarar Anders Jönsson, thoraxkirurg vid Uppsala Universitetssjukhus.

– Ju tidigare man upptäcker en hjärtklaffssjukdom, desto bättre är förutsättningarna. Därför är det viktigt att gå till vårdcentralen och bli undersökt, inklusive hjärtat, om man börjar känna sig trött och yrselig, andfådd eller har tryck över bröstet, förklarar Anders Jönsson.

Hjärtat försör kroppen med syre

Hjärtat är en muskel som har till uppgift att pumpa runt blodet i kroppen och se till att alla vävnader och organ förses med syre. I vila pumpar våra hjärtan cirka fem liter blod i minuten. Varje år ska det orka slå cirka 30 miljoner gånger, vilket under en livstid blir cirka 2,5 miljarder hjärtslag.

Vårt hjärta har fyra hjärtklaffar. De fungerar som slussar som ser till att blodet strömmar i rätt riktning genom förmak och kammare in i och ut från hjärtat. Aortastenosen är en förträngning av aortaklaffen som kan orsakas av förkalkning. När hjärtklaffen långsamt styvnar p.g.a. förkalkningen blir dess öppning mindre och hjärtat tvingas att pumpa hårdare. När blodet får svårt att passera ut från vänster kammare och vidare till kroppspulsådern kan organ och vävnader drabbas av syrebrist. På sikt kan hjärtat överbelastas och personen som drabbas kan bli mycket sjuk.

Byte av hjärtklaff

Aortastenosen kan inte behandlas med läkemedel, ett byte av aortaklaff är den enda effektiva behandlingen. Det finns olika typer av metoder för hjärtklaffsoperationer. De vanligaste är TAVI (byte av hjärtklaff via lumsken) och öppen hjärtkirurgi (bröstkorgen öppnas). Båda metoderna ger symtomlindring

och patienterna kan leva ett normalt och aktivt liv igen.

Enligt Anders Jönsson är det helt naturligt att vara orolig inför ett ingrepp på hjärtat.

– Alla ingrepp medför en risk, men vid aortastenosen är det betydligt farligare att inte byta hjärtklaff än att byta den. Och behandlingen kan ge patienten många år med bra livskvalitet.

Hur upptäcker du aortastenosen i tid?

Blir du snabbt trött och andfådd även vid enklare ansträngning? Har du känt dig yr/svimmat? Boka en tid på vårdcentralen för att hitta orsaken till dina besvär. Be din doktor lyssna på hjärtat. Fråga gärna om det kan vara aortastenosen.

Visste du att...

- 1 400 patienter i Sverige genomgår ett hjärtklaffsbyte varje år.
- TAVI är en väl beprövad metod som har utförts sedan 2008 i Sverige.
- TAVI är ett mindre omfattande ingrepp än öppen hjärtkirurgi, varför sjukhusvistelsen liksom återhämningsperioden är betydligt kortare.

Symtom på aortastenosen

- Trötthet
- Andfåddhet
- Smärtor i bröstet
- Minskad fysisk aktivitet
- Hjärtklappning
- Yrsel och svimningar vid ansträngning

Referens: 1. Gaede L, Di Bartolomeo R, van der Kley F et al. Aortic valve stenosis – what do people know? A Heart Valve Disease Awareness Survey of over 8,800 people aged 60 or over. Eurointervention: Journal of Interventional Cardiology in collaboration with the Working Group on Interventional Cardiology of the European Society of Cardiology. 2016;12:883–9.

